Onderwerp	: **Landschappelijke inpassing zonneweide Langeweg te Sluiskil, Gemeente Terneuzen**
Projectnummer	: P01007
Datum	: 03 april 2019
Opdrachtgever	: Solarfields
Van	: R. Tak/ S.van der Sterren

1. Inleiding

Aanleiding en initiatief

Om de energietransitie in Nederland te stimuleren heeft IB Vogt GmbH in samenwerking met Solarfields het initiatief genomen grondgebonden zonneparken te ontwikkelen. Zo bestaat ook het voornemen de twee percelen sectie K 3888 en 2184 aan de Langeweg te Sluiskil (gemeente Terneuzen) in te richten als zonnepark. Met dit beoogde zonnepark van een 11,7 hectare kan er groene energie worden opgewekt voor ruim 4.500 huishoudens. Met deze bijdrage kan gedeeltelijk invulling worden gegeven aan de doelstellingen beschreven in het Activiteitenprogramma Klimaat en Duurzaamheid van de gemeente Terneuzen.

De realisatie van een zonnepark is strijdig met het vigerende bestemmingsplan. De locatie waar de panelen zijn voorzien, bevat de bestemmingen ‘agrarisch’ en ‘groen’. Om de ontwikkeling mogelijk te maken, is een herziening van het bestaande bestemmingsplan noodzakelijk. De gemeente Terneuzen stelt als voorwaarde dat zonneparken in het buitengebied gecombineerd worden met een landschappelijke inpassing én extra kwaliteitsverbetering van het landschap[1].

Figuur 1: Ligging planlocatie

Onderhavig advies geeft inzicht in welke inrichtingsmaatregelen er genomen moeten worden opdat de beoogde ontwikkeling kan worden gerealiseerd. De landschappelijke inpassing richt zich

[1] Planologisch Toetsingskader Zonne-energie Terneuzen, 02-2019.

op de uitstraling en de verankering van de ontwikkeling naar de omgeving toe en tevens op de interne ordening en inrichting van het perceel. Aspecten zoals oriëntatie, ligging, ontsluiting en kwaliteitsverbeterende maatregelen zijn hierin meegenomen.

Gebiedskarakteristieken

Het plangebied is gelegen tussen de Langeweg en de Pierssensweg in het buitengebied van Sluiskil. In de 'oksel' van de N62, de goederenspoorlijn Gent-Terneuzen en ten noordwesten van de kern Sluiskil in de gemeente Terneuzen. In de huidige situatie is het plangebied braakliggend en onverhard. Binnen het plangebied zijn in het zuidelijke deel twee aardgasleidingen aanwezig. Beide stroken zijn noordwest-zuidoost georiënteerd.

Landschappelijk gezien ligt het plangebied in het zuidwestelijk zeekleigebied, bestaande uit oudland en nieuwland. Tot het nieuwland behoren polders die na de 13e eeuw werden aangelegd om 'nieuw' land aan te winnen, zo ook de Bonte Polder waarin het plangebied is gelegen. De reeks historische kaarten laat goed zien hoe het landschap tot stand is gekomen. De Bonte Polder is een ca. 100 ha. grote polder, ingepolderd eind 19e eeuw. De inrichting van de polder is rationeel: een rechthoekige, relatief grootschalige verkaveling met rechte wegen.
In de 20ste eeuw kreeg de polder een groener karakter. Waar voorheen de beplanting zich concentreerde rond de erven worden nu ook percelen en wegen voorzien van groen. Beplanting benadrukt de aard en openheid van het landschap. Rond ca. 1950 zorgt de ruilverkaveling ervoor dat kavels worden samengevoegd en dijken die hun functie hadden verloren werden afgegraven.

Historische kaart anno 1850 (bron: Topotijdreis.nl)

Historische kaart anno 1908 (bron: Topotijdreis.nl)

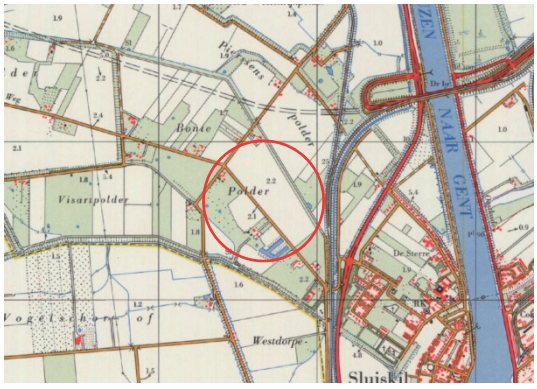

Historische kaart anno 1975 (bron: Topotijdreis.nl)

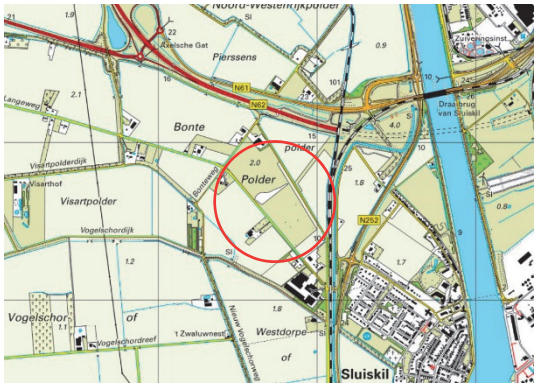

Topografische kaart anno 2018 (bron: Topotijdreis.nl)

2. Kaders

Planvoornemen

Aansluiting: De locatie ligt in de buurt van een netstation (netinpassing voorlopig tracé op 3 km) en de kosten voor de netinpassing kunnen door het project worden gedragen. Een definitief tracé dient te worden uitgewerkt bij een calculatieopdracht.

Beschikbaarheid: IB Vogt GmbH heeft overeenkomsten voor het gebruik van de gronden met de grondeigenaar afgesloten.

Schaal*:* 11,7 hectare past in de schaal van de omgeving.

Opzet:

- Stellingen van 0,7 – 2,3m. hoog in oost/west opstelling;
- Afstand tussen omheining en stellingen is 3 meter;
- Inpassingsmaatregelen vinden plaats buiten het hekwerk;
- De zonnepalen worden op het veld aangebracht, deze zijn in de toekomst gemakkelijk te verwijderen. Gezien de onderliggende vuilstort is niet mogelijk diep te funderen, bovengronds wordt de onderconstructie verzwaard. Van bodemingrepen is daarom zeer beperkt sprake.

Beleid

De planontwikkeling voldoet in beginsel aan de kaders vanuit het vigerende beleid omtrent grondgebonden zonneparken. Het recent opgestelde Planologisch Toetsingskader Zonne-energie van de gemeente Terneuzen (2019) geldt hierin als het meest richtinggevende beleid voor de inrichting. Dit document beschrijft het beleid voor zonne-energie binnen de gemeente, waarin handvatten en voorwaarden zijn gegeven voor opzet en inrichting van de zonnevelden als ook voor de landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering.

Bestemmingsplan Buitengebied Terneuzen (2013)

De planlocatie ligt gedeeltelijk binnen het bestemmingsplan ‘Buitengebied’ van de gemeente Terneuzen uit 2013. Het plangebied bevat de enkelbestemmingen ‘agrarisch’ en ‘groen’, met de leidingen ‘Gas – 2’ en ‘Gas - 4’. Op de voor Leiding - Gas – 2 en Leiding - Gas - 4 aangewezen gronden mogen geen bouwwerken worden geplaatst of grondbewerkingen uitgevoerd. Bij de inrichting zijn deze gronden deze vrijgehouden van ontwikkelingen.

Planologisch Toetsingskader Zonne-energie Terneuzen 2019

De ontwikkeling valt binnen trede 3 van de zonneladder: buiten bebouwd gebied op vrij liggende gronden in het buitengebied. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- *Er wordt gebruik gemaakt van multifunctioneel gebruik van de onderliggende grond*. Het gebied waar de ontwikkeling is beoogd is voor een gedeelte gebruikt als stortplaats. Met de nieuwe invulling van zonnepanelen ontstaat hierdoor een dubbelgebruik van de grond;
- *Er moet een blijvende landschappelijke impuls aan het gebied worden gegeven*. Daarnaast geldt als randvoorwaarde dat het zonnepark geen afbreuk doet aan aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden en aan aanwezige natuurwaarden. De handvatten zoals genoemd op p. 14 en 15. voor opzet, inrichting en vormgeving zijn hiervoor meegenomen als basis voor de inpassing (zie volgende pagina);

- De gemeente stelt als voorwaarde dat *zonneparken in het buitengebied gecombineerd worden met een landschappelijke inpassing én extra kwaliteitsverbetering* van het landschap. Dit dient te worden aangetoond op basis van de in Hoofdstuk 6 en 7 genoemde uitgangspunten en randvoorwaarden. In het volgende deel is dit nader uitgewerkt.

3. Inrichtingsplan

De inpassing en vormgeving van de percelen aan de Langeweg richt zich op de overgang van het zonnepark naar het omliggende landschap en de openbare weg. Om de planontwikkeling mogelijk te maken zijn een aantal inrichtingsmaatregelen voorgesteld, welke op basis van de gestelde kaders en kennis van het landschap en de betreffende locatie zijn vormgegeven. De landschappelijke en cultuurhistorische karakteristiek van het zeekleigebied dient als basis voor de vormgeving van de inpassing. Onderstaande schets en dwarsprofielen illustreren de voorgestelde maatregelen, gevolgd door een argumentatie.

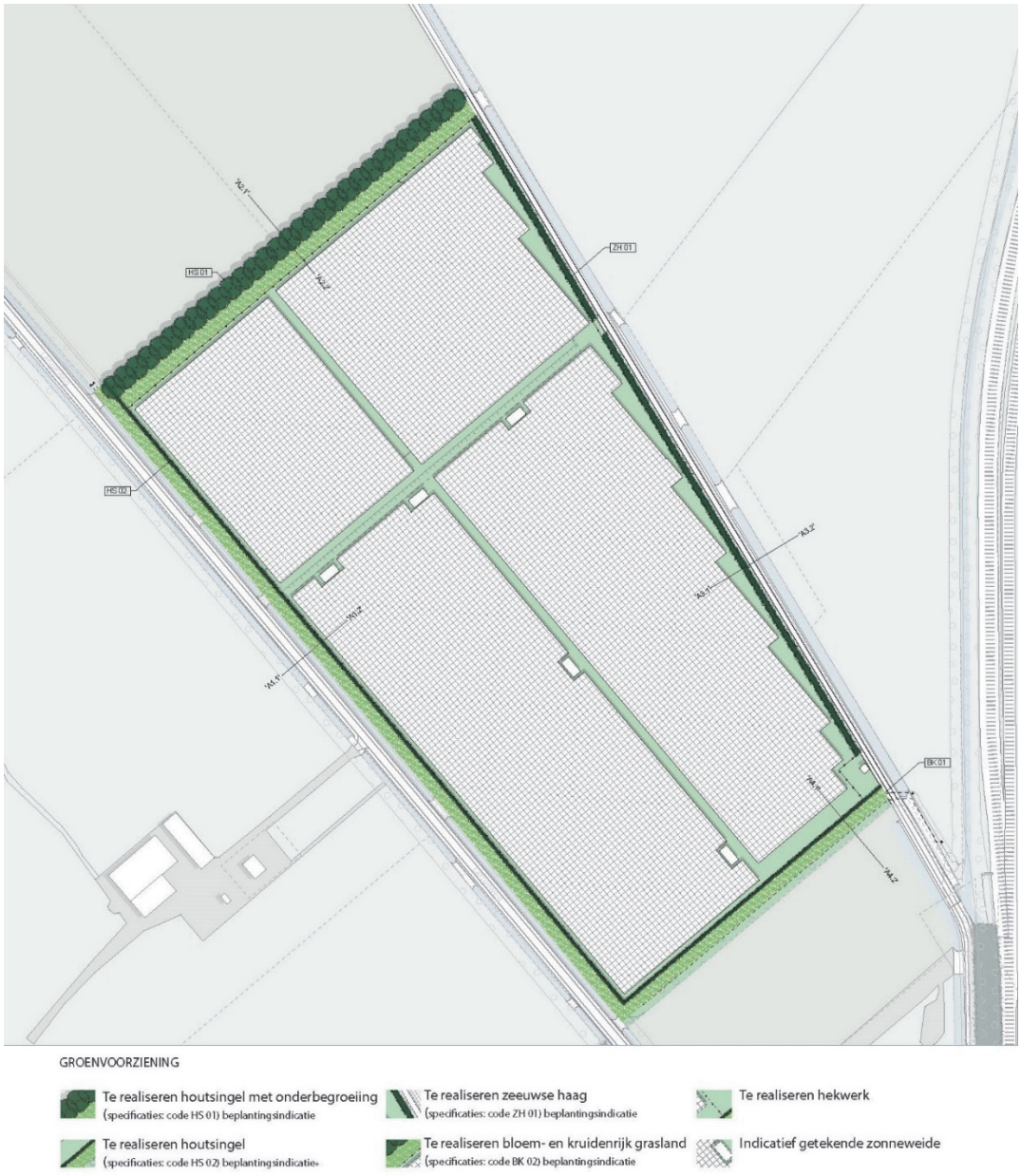

Afbeelding 1: voorstel landschappelijke inpassing (zie bijlage voor schets op schaal)

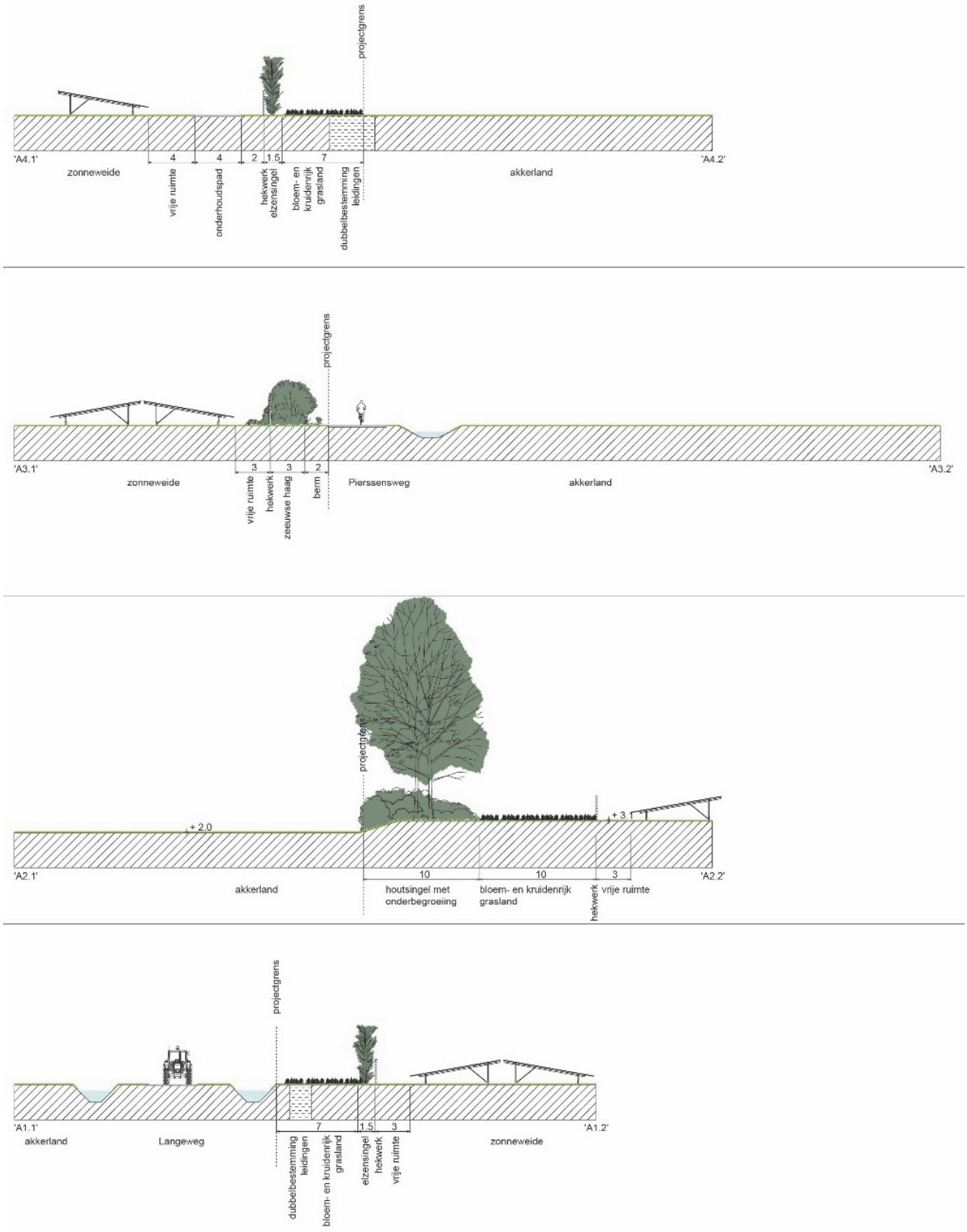

Afbeelding 2: doorsnedes (zie bijlage voor schets op schaal)

Inrichtingsmaatregelen
De landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering voor de ontwikkeling aan de Langeweg bestaat uit de volgende inrichtingsmaatregelen:

1. Aanplant houtsingel met onderbeplanting
Met de aanplant van deze singel aan de noordwestzijde krijgt het plangebied een natuurlijke uitstraling naarmate de overgang naar het noordelijk gelegen landschap gemaakt wordt. Met de gekozen boomsoorten zal deze al snel een hoogte bereiken van ca. 10-16 meter en daarmee de ontwikkeling volledig aan het zicht onttrekken. In de onderbeplanting zorgt de combinatie van Hondsroos samen met Sleedoorn en Eensteilige meidoorn voor een doornstruweel. Het sortiment is daarnaast toegespitst op bloeiende en besdragende (Vogelkers en Wilde liguster) struiken.
Dergelijke struwelen bieden nest-, schuil- en voedselgelegenheid voor tal van vogels en insecten. Struwelen kenmerken zich door hun natuurlijke karakter. Kiezen voor gefaseerd beheer zorgt ervoor dat het ecologisch resultaat voorop blijft staan.

2. Aanplant houtsingel
Parallel aan de Langeweg en langs de zuidzijde van het perceel wordt een elzensingel voorgesteld. Refererend naar de windschermen rondom kwekerijen zorgt deze maatregel voor een gebiedseigen beeld en vormt een habitat voor vogels. Het perceel krijgt daarmee naar zowel straatzijde als omgeving grotendeels een groene uitstraling.

3. Aanplant bloem- en kruidenrijk grasland
Als onderdeel van de extra kwaliteitsverbetering wordt voorgesteld om stroken bloem- en kruidenrijk grasland te ontwikkelen. Zowel zichtbaar langs de Langeweg als parallel aan de houtsingel met onderbeplanting. Door middel van het zaaien van 'Bloemrijke ruigte en struwelen B113[2]' mengsel en verschralend beheer kunnen naast grassen ook kruiden en klavers zich ontwikkelen. Dergelijk op deze manier ingerichte stroken trekken veel insecten aan als hommels en vlinders. Deze geschakeerde randen verhogen ook nog eens de belevingswaarde van het geheel en zorgen voor een vriendelijke aanblik en overgang naar het omliggende landschap.

4. Aanplant zeeuwse haag
Met de aanplant van een zeeuwse haag langs de Pierssensweg wordt de perceelsgrens gemarkeerd. De struiken in de haag bloeien afwisselend gedurende het jaar en dragen bessen. Deze doornachtige en besdragende soorten zorgen voor een aantrekkelijk nest- en schuilklimaat voor tal van vogels en insecten. Door strategisch een kijkvenster in te passen kan vanuit de Pierssensweg deels het zicht op de zonneweide worden behouden. Op deze manier ontstaat er interactie met het landschap en kunnen geïnteresseerden kennisnemen van de ontwikkeling.

[2] Landschapsbeheer Zeeland (https://landschapsbeheerzeeland.nl)

Beplantingsindicatie

1. Houtsingel met onderbeplanting code HS 01

- Lengte 269 m[1]
- Opp. 2686 m[2]

Aanleg (HS 01)

- Terreinvoorbereiding: voorfrezen tot ca. 15cm diepte
- Planten in driehoeksverband
- Plantafstand: 1m tussen de rijen en 1m tussen de planten in rij
- Aanplant in groepen van 5 á 7 stuks per soort
- Boomvormers in het midden van de houtwal
- Bosplantsoen 2 – 3-jarig autochtoon
- Maat 100 – 125cm

Sortiment (HS 01)
Struiken:

- 10% Rosa canina (hondsroos)
- 10% Prunus spinosa (sleedoorn)
- 10% Prunus padus (vogelkers)
- 10% Crataegus monogyna (meidoorn)
- 10% Ligustrum vulgare (wilde liguster)

Boomvormers

- 15% Quercus robur (eik) - karakterbepalend
- 15% Alnus glutinosa (els) - karakterbepalend
- 10% Acer campestre (veldesdoorn)
- 10% Betula pendula (berk)

Beheer
De singel kan vrij uitgroeien. Eens per vier jaar zal een derde deel van de singel op tenminste 1 meter hoogte gesnoeid worden. Overhangende takken worden 1 maal per 3 jaar teruggesnoeid.

2. Houtsingel met onderbeplanting code HS 02

- Lengte 675 m^1
- Opp. 1012 m^2

Aanleg

- Terreinvoorbereiding: voorfrezen tot ca. 15cm diepte
- Lineaire aanplant
- Aanplant 2 stuks per m^1

Sortiment (HS 02)

- 100% Alnus glutinosa (els) – karakterbepalend

Beheer

Het platte vlak één keer per jaar snoeien. Normaliter tijdens de wintermaanden of in het vroege voorjaar. Na het bereiken van de eindhoogte aftoppen.

3. Zeeuwse haag code ZH 01

- Lengte 424 m^1
- Opp. 1272 m^2

Aanleg

- Terreinvoorbereiding: voorfrezen tot ca. 15cm diepte
- Planten in een dubbele rij
- Plantafstand: 2 struiken per strekkende meter
- Bosplantsoen 2 – 3-jarig autochtoon
- Maat 80-100cm

Sortiment (ZH 01)

- 60% Crataegus monogyna (meidoorn)
- 20% Prunus spinosa (sleedoorn)
- 10% Acer campestre (veldesdoorn)
- 5% Rubus ulmifolius (koebraam)
- 5% Rosa rubiginosa (egelantier)

Beheer

Minimaal 1x per jaar snoeien in najaar. Het snoeien begint al bij het aanplanten van de haag. Hoe vaker de haag geknipt wordt des te rechter en óók des te dichter hij wordt. Snoei de bovenkant van de haag pas als deze de juiste hoogte heeft bereikt

4. Bloem- en kruidenrijk grasland code BK 01

- Opp. 4764 m^2

Aanleg

- Inzaaien met mengsel van bloemrijke ruigte en struwelen B113
- 15-20 kg/ha op kale bodem
- Maairegime: 0 - 1 x per 2 jaar (september/oktober)

Beheer

Beheer door maaien of begrazing 1 a 2 keer per jaar. Ter bescherming van de vegetatie dient het geheel te worden omrasterd.

Slot

De nieuwe ontwikkeling aan de Langeweg kan middels de voorgestelde inrichtingsmaatregelen landschappelijke worden ingepast, waardoor er op een verzorgde en natuurlijke manier wordt aangesloten op de aanwezige landschappelijke structuren en kwaliteiten. Kracht van deze inpassing is dat niet alleen landschappelijk, maar ook ecologisch een meerwaarde kan worden behaald, wat als nieuwe kwaliteitslaag aan het gebied wordt toegevoegd.